

Hořejšího medaile - nejvyšší ocenění České společnosti klinické biochemie letos je ocenění uděleno Prof. MUDr. Richardu Průšovi, CSc.

Prof. MUDr. Richard Průša, CSc. absolvoval Fakultu dětského lékařství v roce 1986 a pak nastoupil jako sekundární lékař na II. dětskou kliniku Fakultní nemocnice v Motole. Od roku 1990 začal pracovat v našem oboru nejprve jako sekundární lékař na oddělení klinické biochemie ve Fakultní nemocnici v Motole později jako odborný asistent a od roku 1997 jako docent na Ústavu klinické biochemie a patobiochemie 2. LF UK a FN v Motole, který od října 1997 vede jako přednosta. Kandidátskou disertační práci na téma „Interpretace biochemických nálezů u dětí a dospělých pomocí výpočetní techniky“ obhájil v roce 1993 v oboru pediatrie a habilitační práci s názvem „Molekulová analýza kongenitální adrenální hyperplazie“ obhájil v roce 1996 a následující rok byl jmenován docentem pro obor lékařská chemie a patobiochemie. Je atestovaným pediatrem a klinickým biochemikem. V roce 2006 byl jmenován profesorem lékařské chemie a biochemie.

Ve Fakultní nemocnici v Motole nastoupil na oddělení, které vedl prof. Jaroslav Masopust, který mu předával své bohaté odborné i lidské zkušenosti, komplexní pohled na pacienta a touhu objevovat nové věci. V roce 1997 po něm převzal Ústav a rozvíjí jej zejména v oblasti molekulární biologie a nových moderních analytických technik jako je hmotnostní spektrometrie. Věnuje se intenzivně také ambulantní práci, která je pro náš obor mimořádně důležitá. Na počet svého učitele pořádá prof. Průša každý rok „Menhir profesora Masopusta“, konferenci, která má vždy vysokou odbornou úroveň.

Profesor Průša přednáší biochemii, klinickou biochemii, vyučuje studenty nelékařských oborů a dlouhodobě se věnuje moderním multimediálním přístupům k výuce a přípravou učebních textů. Podílel se na vytvoření sedmi vysokoškolských učebnic (např. Základy analytických metod v klinické molekulární biologii), z nichž u pěti je hlavním autorem a je spoluautorem šesti lékařských počítačových programů, kde přibližuje problematiku DNA diagnostiky a molekulární biologie. Velmi oblíbená a široce používaná byla multimediální učebnice DNA diagnostiky na CD-ROM (Laboratorní metody analýzy nukleových kyselin). Spolu s profesorem Masopustem publikovali Patobiochemii metabolických drah a Patobiochemii buňky, kde velmi moderním a zajímavým způsobem široké veřejnosti přiblížili základní znalosti biochemických drah, ale také poznatky v oblasti regulace biologických a biochemických procesů lidského těla ve zdraví a nemoci. Je autorem a spoluautorem více než 200 odborných publikací. Byl školitelem či konzultantem mnoha bakalářských, magisterských prací a je velmi úspěšným školitelem v doktorském studijním programu Biochemie a patobiochemie.

Významný je jeho podíl na monografických dílech (hlavní autor a spoluautor), jako je Ethics, Justice and

European Policy vydanou v Lucemburku, Příručka laboratorních vyšetření, Průvodce laboratorními nálezy, Laboratorní diagnostika, kde působil jako spolupředatel.

Richard Průša byl řešitelem či spoluřešitelem celkem 16 grantových projektů (IGA MZČR, GA UK, FRVŠ). Podílel na projektech Evropského společenství v oblasti studií AIDS koordinovaných Univerzitou v Manchesteru a Univerzitou v Londýně.

Působil jako hostující učitel na University of Surrey, School of Biological Sciences v Guildfordu, na stážích byl v Clinical Molecular Genetics Laboratory, Institute of Child Health and Great Ormond Street Hospital v Londýně, Complutense University Saint Lorenzo de El Escorial ve Španělsku a AMC Slater Institut v Amsterdamu.

Vědecká práce profesora Průši zahrnuje široké spektrum prací z různých oblastí biochemie a molekulární biologie. Zejména je třeba vyzvednout práce týkající se genu pro steroidní 21-hydroxylázu, amylinu, inhibinů a nutričních hormonů (orexin, adiponectin). Zastřešuje se na využití nových metod a jejich správné využití v diagnostice nádorových onemocnění, prosazuje a podporuje metody k monitoraci hladin léků.

Opakovaně získal ceny České společnosti klinické biochemie za nejlepší práce, Cenu vědecké rady Institutu Danone v ČR za nejlepší práci publikovanou v oboru výživy. Je spoludržitelem ceny předsednictva České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Byl dlouhé roky platným členem výboru ČSKB.

Richard má rád umění, je vášnivým numizmatikem a rád poznává nové kraje. V poslední době je ve svých zálibách sice limitován zdravotními problémy, ale jde o řešitelnou situaci, takže mu všichni držíme palce, aby se vše v dobré obrátilo a on mohl opět obcházet místa, která má rád.

Richard Průša zasvětil svůj profesní život klinické biochemii nejen v laboratoři, ale zejména v ambulantní a konzultační práci, která je na našem oboru velmi zajímavá a obohacující. Svě životní znalosti a zkušenosti získané předával a předává studentům a kolegům více než třicet let a vychoval několik generací klinických biochemiků – lékařů, analytiků, laborantek a laborantů. Poznal jsem jej jako jeho blízký vrstevník skoro před třiceti pěti lety a od té doby se pravidelně setkáváme a diskutujeme nejen o klinické biochemii. Často se setkáme i v rámci rodiny a popijíme víno a ocenil i moje hovězí po burgundsku. Vždy jsem se na něho mohl obrátit s radou či prosbou a věděl jsem, že mi Richard pomůže obětavě bez ohledu na čas.

Prof. MUDr. Richard Průša, CSc. patří mezi nejvýznamnější osobnosti našeho oboru a udělení Hořejšího medaile České společnosti klinické biochemie ČLS JEP je výrazem poděkování a uznání jeho práce pro českou klinickou biochemii.

Tomáš Zima

Laureáti Hořejšího medaile
Držitelé ocenění za celoživotní mimořádný přínos
k rozvoji české klinické biochemie a laboratorní medicíny

2003	Prof. MUDr. Jaroslav Masopust, DrSc.
2005	Prof. MUDr. Antonín Kazda, DrSc.
2007	Prof. MUDr. Miroslav Engliš, DrSc.
2009	RNDr. Bedřich Friedecký, Ph.D.
2011	Prof. MUDr. Josef Hyánek, DrSc.
2013	Prof. RNDr. Miloš Tichý, CSc.
2015	Doc. RNDr. Petr Štern, CSc.
2017	Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr. h.c.
2019	Prof. MUDr. Antonín Jabor, CSc.
2021	Prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc.
2023	Prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA
2025	Prof. MUDr. Richard Průša, CSc.